

Den 17. november 2016
MFVM 165

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om ændring af miljømærkekriterier for EU-miljømærket maskinopvaskemiddel (komitesag)

Resumé

Forslaget forventes til afstemning i EU miljømærkekomiteen d. 25. november 2016. Med forslaget skærper Kommissionen en række krav til maskinopvaskemidler, fx nedbrydelighed af tensider, og indhold af konserveringsmidler, herunder fastsættes en grænseværdi for konserveringsmidlet methyl-isothiazolinon på 50 ppm.

Forslaget vurderes at påvirke miljøbeskyttelsesniveauet positivt. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner, kommuner eller erhvervslivet.

Forslaget forventes til afstemning i miljømærkekomiteen d. 25. november 2016. Regeringen agter at stemme for Kommissionens forslag.

Baggrund

Kommissionen har den 26. oktober 2016 fremsat forslag om reviderede EU miljømærkekriterier til maskinopvaskemidler. Forslaget har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 66/2010 af 25. november 2009 om EU-miljømærket. Kommissionens forslag skal til afstemning den 25. november 2016 i Kommissionens forskriftudvalg for EU's miljømærke, Blomsten.

Forslaget behandles i en forskriftprocedure med kontrol (art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006), jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i miljømærkekomiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Formål og indhold

Kommissionens beslutningsforslag omfatter kriterier for ansøgning om EU-miljømærkelicens til maskinopvaskemidler til hhv. opvaskemaskiner i husholdninger og storkøkkener, fx kantiner (industriopvaskemaskine). Licenshaveren er typisk producenten af det miljømærkede maskinopvaskemiddel.

Hvor der er tale om et nyt eller skærpet krav, er det markeret med en '*’.

Maskinopvaskemiddel til husholdningsbrug. Produktgruppen omfatter maskinopvaskemidler og afspændingsmidler, som primært anvendes af almindelige forbrugere i husholdningers opvaskemaskiner. Dog kan produkterne også anvendes til professionelt brug (erhvervskøkkener), hvis der anvendes samme type af opvaskemaskine som i husholdninger. Kriterierne blev sidst revideret i 2011 og de ny kriterier foreslås gyldige i 6 år.

Maskinopvaskemiddel til professionelt brug/industriopvaskemaskiner. Produktgruppen omfatter alle enkelt- eller flerkomponent baserede maskinopvaskemidler til professionelt brug. Delkomponenter kan typisk bestå af iblødsætnings- og afspændingsmidler og maskinopvaskemiddel, der tilsættes hver for sig ved automatisk dosering i løbet af maskinopvaskeprocessen. Første generation af EU miljømærkede maskinopvaskemidler til professionelt brug blev første gang vedtaget i 2012. De reviderede kriterier foreslås gyldige i 6 år.

Grænseværdier og dosis. Ved ansøgning om miljømærkelicens skal indgående stoffer i koncentrationer over 0,010 % anføres, med undtagelse af konserveringsmidler, farvestoffer og parfumestoffer, der skal medregnes uanset koncentration (dvs. også under 0,010 %) i beregningen af ”kritisk fortyndingsvolumen”, se nedenfor. Dette skyldes, at disse ingredienser typisk er meget miljøfarlige og indgår i koncentrationer under 0,010 %.

Kritisk fortyndingsvolumen. På baggrund af alle indgående stoffers giftighed og potentiale for at ophobe sig i vandmiljøet udregnes produktets kritiske fortyndingsvolumen. Det kritiske fortyndingsvolumen for hele produktet samler bl.a. giftighed og nedbrydelighed i en og samme værdi, og gør det muligt at sammenligne to produkters *teoretiske* miljøpåvirkning i forhold til hinanden. For begge typer af maskinopvaskemiddel er kravet strammet.

Nedbrydelighed. Der sættes maksimale grænser for mængden af anvendte organiske stoffer, der ikke kan nedbrydes under forhold, hvor der er ilt til stede (aerobe forhold), eller hvor der ikke er ilt til stede, hvis et stof ikke nedbrydes før det udledes til vandmiljøet (såkaldte anaerobe forhold, typisk i bundsedimenter).

Miljøfaremærkning. Det EU miljømærkede maskinopvaskemiddel må som udgangspunkt ikke indeholde en mængde af kemiske stoffer og blandinger, der vil medføre, at det *endelige produkt* skal klassificeres i en af ovenstående fareklasser (giftig, CMR, sensibiliserende eller miljøfarligt). Der kan undtages for dette kriterium.

Basiskrav til kemiske stoffer og blandinger:

Indhold af farlige stoffer. EU-Blomstforordningen (nr. 66/2010) stiller som basiskrav, at produktet ikke må tilsættes stoffer eller blandinger, der på tidspunktet for licensudstedelse skal klassificeres (inkl. selvklassificering) som giftige, kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske (CMR), sensibiliserende eller miljøfarlige, jf. EU's CLP forordning. Kommissionen kan foreslå at undtage kemiske stoffer eller blandinger fra basiskravet, såfremt substitution ikke er teknisk mulig.

Desuden må der ikke indgå stoffer, der i EU's REACH forordning, 1907/2006, artikel 57, defineres som *særligt problematiske stoffer* (SVHC), og som jf. samme forordnings artikel 59(1) oplystes på REACH kandidatlisten. Koncentrationsgrænsen er 0,010 %. Stoffer der er opført på REACH kandidatlisten kan ikke undtages.

Undtagelser fra ovenstående basiskrav

De væsentligste undtagelser, som Kommissionen foreslår fra ovenstående basiskrav præsenteres her:

*Tensider, der er miljøfareklassificeret*¹ H400 eller H412 kan anvendes, men kun såfremt de også er nedbrydelige under anaerobe forhold.

Subtilisin, der er miljøfareklassificeret¹ H400 eller H411. Subtilisin anvendes i små mængder og erstatter mere miljøbelastende kemikalier og kan maskinopvaske rent ved lavere temperaturer. Hermed opnås overordnet set en miljømæssig fordel i forhold til produkter, der ikke indeholder Subtilisin. Subtilision og enzymer i øvrigt, skal være indkapslet for at minimere kontakt med brugeren af produktet.

Anden regulering af kemiske stoffer og blandinger

Parfume og sensibiliserende stoffer. Maskinopvaskemidler til brug i husholdningsopvaskemaskiner må ikke indeholde mere end 0,010 % (100 ppm) af de parfumestoffer, der er deklarationspligtige, jf. EU's detergentforordning, eller parfumestoffer og andre sensibiliserende stoffer klassificeret¹ som H317 eller H334 i koncentrationer over 0,010 %.

Maskinopvaskemidler til industriopvaskemidler må ikke indeholde parfume.

Konserveringsmidler. Konserveringsmidler må kun tilsættes med henblik på at konservere selve produktet (*in-can*) og i anbefalet dosis. Konserveringsmidler må ikke være bio-akkumulerbare.

Det er ikke tilladt at anprise det EU miljømærkede maskinopvaskemiddel med en antimikrobiel eller desinficerende effekt. Et EU miljømærket maskinopvaskemiddel er således ikke et biocidmiddel.

Herudover begrænses brugen af konserveringsmidlerne methyl-isothiazolinon (*MI*)* og benz-isothiazolinon (*BIT*)* til hver 50 ppm (0,0050 %), og blandingen chlormethyl-isothiazolinon/methyl-isothiazolinon (*CMIT/MI*) i forholdet 3:1 er begrænset til 15 ppm.

Indhold af fosfor (P) *. P-indhold begrænses til 0,23 g pr. maskinopvask i miljømærkede produkter til husholdningsbrug (sum af maskinopvaskemiddel og afspændingsmiddel). I ikke-miljømærkede maskinopvaskemidler er lovkravet 0,3 g pr. vask, jf. detergentforordningen.

¹ Miljøklassificering: **H400** = Meget giftig for vandmiljøet. **H410** Meget giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer. **H411** = Giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer. **H412** = Skadelig med langvarige virkninger for vandlevende organismer.

Sundhedsklassificering: **H317** = Kan forårsage allergisk hudreaktion. **H334** = Kan forårsage allergi- eller astmasymptomer eller åndedrætsbesvær ved indånding. **H351** = Mistænkt for at fremkalde kræft.

P-indhold i EU miljømærkede maskinopvaskemiddel til professionelt brug begrænses afhængig af produktfunktion og vandhårdhed. Det maksimalt mulige indhold er 0,52 g P pr. maskinopvask (multikomponentsystem).

Udelukkede kemiske stoffer. Maskinopvaskemidler til såvel husholdnings- som professionelt brug må bl.a. ikke tilsættes: alkyl phenol ethoxylater (APEO'er) og afledte stoffer heraf, EDTA, formaldehyd, mikroplast*, nanosølv*, triclosan*, perfluorerede tensider* og reaktive klorforbindelser. Kravet gælder også koncentrationer under 0,010 %.

Palmeolie*. Hvis der i det miljømærkede maskinopvaskemiddel indgår ingredienser baseret på palmeolie eller palmekerneolie skal producenten af det miljømærkede maskinopvaskemiddel stimulere efterspørgslen af palmeolie/palmekerneolie fra certificerede bæredygtige plantager. Der er tale om et nyt krav, hvor der kræves dokumentation for certificeret bæredygtigt dyrket palmeolie. Der accepteres den "laveste" grad af sporbarhed "book and claim" eller lignende. Kravet sikrer ikke en vis andel af certificerede råvarer i det specifikke miljømærkede produkt, men sigtet er at øge efterspørgslen af bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie. Kommissionen gør endvidere opmærksom på, at andelen af ingredienser med fuld sporbarhed fra råvarer til færdig ingrediens endnu er meget lav, og at kræve fuld sporbarhed fra råvarer til færdig ingrediens ville hæmme udbredelsen af certificeret palmeolie/palmekerneolie. Med "book and claim" kan det miljømærkede produkt ikke anprises for indhold af certificeret palmeolie/palmekerneolie.

Emballage, kvalitet og forbrugerinformation

Emballagekrav. Der stilles krav om et "emballagevægt-dosis forhold", der skal sikre et minimumt forbrug af emballage i forhold til antallet af doseringer. Anvendes der over 80 % genbrugsmateriale, eller over 80 % plastikemballage fra fornybare ressourcer til emballage, eller anvendes der et bulk-system med indbygget retursystem, er emballagen undtaget fra ovenstående emballagevægt-dosiskrav.

For at lette muligheden for at genanvende plast emballage skal plast anvendt i etiket, låg og dunk/hovedemballagen være forenelige og genanvendelige.

Brugsegnethed. Produktet skal være brugsegnet, og maskinopvaskeeffektiviteten skal testes ved den laveste temperatur som producenten. Der skal være information om korrekt dosering.

Samlet set vurderer Miljøstyrelsen, at de reviderede EU miljømærkekriterier for maskinopvaskemidler til hhv. husholdningsbrug og professionelt brug er på samme niveau som det nordiske miljømærke, Svanen, selvom der kan være forskel på de enkelte krav.

Der er pt. 4 licenser til EUmiljømærkede maskinopvaskemidler til husholdningsbrug i Danmark hhv. 26 i EU; og 0 licenser til miljømærkede maskinopvaskemidler til professionelt brug i Danmark hhv. 26 i EU.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Kommissionsbeslutninger om miljømærkekriterier i medfør af EU's miljømærkeforordning er direkte gældende i EU medlemslandene.

Konsekvenser

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser. Kommissionens beslutninger om miljømærkekriterier er direkte gældende i EU medlemslandene. En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser. Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsadministrative konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet. Forslaget skønnes at have positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark, idet forslaget samlet set vurderes at skærpe miljøkravene til EU-miljømærket maskinopvaskemiddel.

Høring

Forslaget har været i høring i EU-miljøspecialudvalget 9. - 11. november. Der er indkommet to bemærkninger.

Novozymes bemærker følgende: Subtilisin er det mest udbredte enzym i vaskemidler og fjerner pletter som græs og blod m.m. Subtilisin virker også ved lave temperaturer, hvilket er et krav i de nuværende EU miljømærke-kriterier. Den nye klassificering H411 kommer fra en ændring af kriterierne i CLP-forordningen. Der er ikke nogen ny risikoprofil for Subtilisin, siden enzymet er så bionedbrydeligt, at udledningen til miljøet er ubetydelig. Novozymes er enige i, at der ikke findes alternativer.

CO-industri bemærker, at gyldighedsperioden på 6 år er lang tid og vil foretrække 4 år. Derudover bemærker CO-industri, at farlige stoffer ikke må tilsættes, og samtidigt er de tilladt i 50 ppm. Det kan for nogen stoffer/effekter være meget og man foretager ikke en vurdering af den samlede udsættelse fra flere kilder/produkter (aggregate exposure).

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På baggrund af afstemninger om tidligere reviderede miljømærkekriterier vurderes det, at der er opbakning til det samlede forslag, men man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens generelle holdning

Ifølge EU-miljømærkeforeningen skal EU's miljømærkekriterier have et niveau, så op til 20 % af det europæiske marked ville kunne leve op til miljømærkekriterierne ved vedtagelsen af kriterierne. I forhold til udbredelsen af miljømærkede maskinopvaskemidler til det europæiske marked, har der i løbet af miljømærkekriteriernes levetid været to tilpasninger af kriterierne, for at sikre at udbredelsen fortsat kan ske: 1) Subtilisin med miljøfareklassificering H411 blev tilladt at anvende ved Kommissionsbeslutning i 2016. Sidstnævnte ændring gav anledning til, at Danmark bad Kommissionen om, at den sideløbende revision af miljømærkekriterierne for gruppen af rengørings- og vaskemidler skulle vurdere, om der var alternativer til Subtilisin. Der er ikke fundet alternativer,

hvorfor anvendelsen af Subtilisin stadig er mulig, men Kommissionen vil også ved næste revision undersøge for alternativer.

2) De vaskeaktive tensider med miljøfareklassificering H412 blev tilladt at anvende ved Kommissionsbeslutning i 2013. Tensider med H400 har været tilladte at anvende fra starten af.

Med dette forslag er dog tilføjet, at tensider med miljøfareklassificering H400 og H412 desuden skal være anaerobt nedbrydelige. Danmark har arbejdet for at alle tensider skulle være anaerobt nedbrydelige, men finder det tilfredsstillende, at de tilladte miljøfareklassificerede tensider skal opfylde krav om at være anaerobt nedbrydelige. Det minimerer risikoen for at de udgør en risiko for vandmiljøet.

Nærværende kommissionsforslag ændrer således ikke på indholdet af miljøfareklassificerede tensider eller Subtilisin. I stedet må det betegnes som positivt, at forslaget ikke indeholder de nuværende undtagelser for parfumestoffer der er klassificeret H412 og konserveringsmidler klassificeret H410, H411 og H412, som Danmark ikke ønsker undtaget. Endelig har Danmark støttet at fjerne undtagelsen for optisk hvidt med klassificeringen H413 (Kan forårsage langvarig effekt på vandlevende organismer).

Regeringen kan i fornødent omfang acceptere, at nogle indholdsstoffer undtages fra basiskravet og anvendes i miljømærkede maskinopvaskemidler. Det gælder især indholdsstoffer, der bidrager til maskinopvaskemidlets funktion (fx tensider og enzymer), og som er underlagt rimelige miljøkrav eller vurderes sikre at anvende. Anvendelsen af Subtilisin kan erstatte mere problematiske maskinopvaskeaktive stoffer og nedsætte maskinopvasketemperaturen, så der spares energi.

Enzymer som Subtilisin vurderes at være let-nedbrydelige i enten vaskecyklussen eller hurtigt derefter – til trods for miljøfareklassificeringen. Det skønnes derfor, at miljøbelastningen er mindre ved brug af enzymer fremfor brugen af potentielt problematiske vaskeaktive stoffer i større mængder.

Fra dansk side er der også arbejdet for at begrænse eller udelukke brugen af det meget allergifremkaldende konserveringsmiddel, MI (methyloisothiazolinon), der begrænses til en maksimal mængde på 50 ppm. Grænsen var før det dobbelte. Dette ser regeringen som et skridt i den rigtige retning.

Fra dansk side er der også arbejdet for en yderligere begrænsning af allergifremkaldende parfumestoffer (under 0,010 %) og det er lykkedes at fastholde krav om at udelukke brugen af parfumestoffer i maskinopvaskemidler til professionelt brug, men der har ikke været opbakning blandt medlemslandene til at begrænse parfumestoffer yderligere i maskinopvaskemidler til husholdningsbrug.

Endelig indeholder forslaget som noget nyt et CSR krav, der skal *stimulere* efterspørgslen på mere certificeret bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie, hvis palmeolie/palmekerneolie er anvendt som råvarer i produktionen af ingredienser i maskinopvaskemidlet. Regeringen er enig i ambitionsniveauet, selv om det er lavt, fordi denne fremgangsmåde kan stimulere produktionen af bæredygtigt dyrket palmeolie/palmekerneolie, men vil arbejde for, at Kommissionen ved næste revision vurderer muligheden for at øge sporbarhedskravet.

Regeringen agter på baggrund af en samlet vurdering at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.